

Helsinki Espoo Vantaa Kauniainen
PÄÄKAUPUNKISEUDUN NEUVOTTELUKUNTA

PÄÄKAUPUNKISEUDUN NEUVOTTELUKUNTA TOIMINTAKERTOMUS 2004

PÄÄKAUPUNKISEUDUN NEUVOTTELUKUNNAN PERUSTAMINEN

Tausta

Suurten kaupunkiseutujen yhteistyö ja niiden hallinnon kehittäminen on globaalitalouden aikakaudella ollut ajankohtaista kaikkialla Euroopassa. Erilaisilla yhteistyömuodoilla metropolialueet pyrkivät vastaamaan yhteisiin haasteisiin kansainvälisen kilpailukyvyyn, sosiaalisen eheyden, hyvinvointipalvelujen ja kestävä kehityksen ylläpitämiseksi. Näiden haasteiden kohtaamiseen on varauduttu myös pääkaupunkiseudulla.

Pääkaupunkiseudun neljä kaupunkia ovat jo pitkään tehneet yhteistyötä eri muodoissa. Kaupunkien yhteistyö on keskittynyt viranhaltijatasolle. Luottamushenkilöt ovat osallistuneet seutuyhteistyöseminaareihin ja muihin ajankohtaisiin keskustelufoorumeihin. Poliittisen tason säännönmukaiselle kokoontumiselle yhteisen tahdon muotoilemiseksi strategisissa kysymyksissä ei ole ollut kuitenkaan sopivaa foorumia.

Vuonna 2003 julkaistussa raportissaan (OECD Territorial Reviews, Helsinki, Finland) OECD esitti, että Helsingin seudun hallinnollista yhteistyötä tulisi kehittää. Hallituksen ohjelmaan sisällytettiin vuonna 2003 Helsingin seudun yhteishallinnon kehittämistä koskeva tavoite. Asian selvittämistä varten asetettiin yhteistyön kehittämishanke ja selvityshenkilöksi nimitettiin kesäkuussa varatuomari Jussi-Pekka Alanen.

Selvitystyö alkoi syksyllä 2003. Ratkaisuksi hahmotettiin yhteistyön alaa ja esitettiin, että seudulle perustettaisiin kahdessa alueellisessa laajuudessa toimivat päättävät elimet, pääkaupunkiseudun yhteistyöhallitus ja Helsingin seudun erikseen määriteltävistä asioista päättävä elin, joka koostuisi Uudenmaan liiton hallitukseen ja valtuustoon valituista alueen kuntien edustajista. Uusi yhteistyöhallinto perustuisi uuteen lainsäädäntöön.

Valmisteluprosessissa kuultiin seudun kuntien edustajia. Eri foorumeilla käydyissä keskusteluissa erottui selkeästi kaksi linjaa: seudullinen yhteistyö perustuu joko vapaaehtoisuuteen tai lainsäädäntöön.

Uusi foorumi pääkaupunkiseudun yhteistyölle

Vapaaehtoisuuteen perustuvan poliittisen yhteistyömallin kehittämiseksi kaupunkien johtavat luottamushenkilöt ja kaupunginjohtajat pitivät neljä seudun kehittämiskokousta. Ensimmäinen kokous kutsuttiin koolle Espooseen joulukuussa 2003. Helsingissä 20.1.2004 pidetyssä kokouksessa kaupunkien ylin johto päätti, että kaupungit ryhtyvät virkатыönä valmistelemaan uuden johtavista luottamushenkilöistä koostuvan neuvottelukuntaa.

Vantaalla helmikuussa (20.2.2004) pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin kaupunginjohtajien valmistelemat pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan perustamista, kokoonpanoa, roolia ja toimintaa koskevat linjaukset. Kauniaisissa (26.3.2004) pidetyssä kokouksessa sovittiin neuvottelukunnan perustamisesta valtuustojen tekemillä päätöksillä. Tämän pohjalta kaupunginvaltuustot päättivät yhdenmukaisin päätöksin neuvottelukunnan perustamisesta. Kaupunginhallitukset hyväksyivät toukokuussa kunkin omalta osaltaan yhteistyöasiakirjan ja muut neuvottelukunnan toiminnan käynnistämiseen liittyvät järjestelyt. Neuvottelukunnan ensimmäinen kokous kutsuttiin koolle 1.6.2004.

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan perustaminen ja sen toiminnan käynnistäminen nopeassa tahdissa oli kaupunkien selkeä yhteinen tahdonilmaisu ja vastaus sisäasianministeriön käynnistämään Helsingin seudun kehittämishankkeeseen. Seudun hallinnon kehittämisen kulmakiviä ovat, kaupunkien näkemyksen ja vision mukaisesti, omaehtoinen ja verkostomainen toimintatapa.

Neuvottelukunnan kokoonpano ja toimintaperiaatteet

Neuvottelukunta on ylimmän luottamushenkilöjohdon yhteistyöelin ja jäsenyys perustuu luottamushenkilöiden asemaan omissa kaupungeissaan. Se ei ole kunnallinen toimielin, vaan varsinaiset päätökset tehdään edelleen kussakin kaupungissa.

Neuvottelukunta hyväksyi ensimmäisessä kokouksessaan yhteistyöasiakirjan, joka täydentää valtuustojen päätöstä neuvottelukunnan kokoonpanosta ja toimintaperiaatteista.

Neuvottelukunnan jäseniä ovat kaupunginvaltuustojen ja kaupunginhallitusten puheenjohtajistot kokonaisuudessaan. Ensimmäisessä neuvottelukunnassa on ollut yhteensä 23 jäsentä. Neuvottelukuntaan kuuluvat myös valmistelusta vastaavat kaupunginjohtajat sekä pysyvinä asiantuntijoina Uudenmaan liiton maakuntajohtaja ja YTV:n yhteistyöjohtaja. Kokouksissa ovat läsnä lisäksi kutsutut asiantuntijat ja kaupunkien nimeämät valmistelusihteeristön edustajat.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii Helsingin kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajina Espoon ja Vantaan kaupunginhallituksen puheenjohtajat. Lisäksi neuvottelukunta valitsee keskuudestaan vuosittain kolmannen varapuheenjohtajan.

Neuvottelukunnan puheenjohtaja toimi Jussi Pajunen Helsingistä, varapuheenjohtajina Ritva Erkama Espoosta, Matti Virtanen Vantaalta ja Otto Lehtipuu Helsingistä. (Liite: Neuvottelukunnan muu kokoonpano)

Neuvottelukunta kokoontuu vuosittain 4-6 kertaa, joista kaksi kertaa laajennetussa kokoonpanossa pääkaupunkiseudun yhteistyökokouksina. Laajennettuun neuvottelukuntaan kuuluvat varsinaisten neuvottelukunnan jäsenten lisäksi kaikki kaupunginvaltuustojen valtuustoryhmien puheenjohtajat. Ensimmäisessä laajennetussa neuvottelukunnassa on yhteensä 50 jäsentä. (Liite: Laajennetun neuvottelukunnan kokoonpano)

Neuvottelukunta kokoontui ensimmäisenä toimintavuotena Helsingissä 1.6., 24.8. ja 16.11.2004 ja laajennetun neuvottelukunnan kokous pidettiin Espoossa 5.10.2004. Varsinaisten kokousten pysyväksi kokoontumispaikaksi sovittiin Helsingin kaupungintalo. Laajennetun neuvottelukunta kokoontuu vuorotteluperiaatteella eri kaupungeissa.

Kokousten valmistelu ja tiedottaminen

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien kokous vastaa asioiden valmistelusta neuvottelukunnalle. Kaupunginjohtajien apuna valmistelussa on alaisensa organisaation lisäksi PKS-valmistelusihteeristö. Apulaiskaupunginjohtajat ja toimialajohtajat huolehtivat omien toimialojensa asioiden valmistelusta.

Neuvottelukunnan perustaminen lisäsi kaupunkien viranhaltijajohdon yhteistyötä ja johti uusien yhteistyöryhmien perustamiseen toimialoille joilla sitä ei aiemmin ollut.

Helsingin kaupunki huolehtii neuvottelukunnan sihteeritehtävistä. Kokouksista tiedotetaan viestimille ja esityslistat ja kokousmuistiot ovat kaupunkien verkkosivuilla.

NEUVOTTELUKUNNAN TOIMINTA

Pääkaupunkiseudun yhteinen strategia

Neuvottelukuntaa perustettaessa pidettiin tärkeänä, että yhteistyön perustana on pääkaupunkiseudun yhteinen visio ja strategia.

Strategia-asiakirjaa käsiteltiin kaikissa neljässä neuvottelukunnan kokouksessa. Visio- ja strategiaehdotuksen pohjana oli vuonna 2003 valmistunut Helsinki klubi II:n raportti ”Helsingin seudun menestysstrategiat ja kumppanuushankkeet”. Strategia hyväksyttiin 16.11.2004. (Liite: Pääkaupunkiseudun visio ja strategiset päämäärät)

Seudun strategia on pohjana vuosittain hyväksyttävälle neuvottelukunnan toimenpideohjelmalle. Ohjelmassa määritellään keskeiset strategiset kärkihankkeet, joihin yhteisesti sitoudutaan ja joiden edistymistä ylin luottamushenkilöjohto seuraa.

Seudun strategia on sisällytetty kaikkien kaupunkien vuoden 2005 talousarviokäsittelyn yhteydessä talous- ja toimintasuunnitelmiin ja se ohjaa seudullisena lähtökohdana tulevana vuosina kaupunkien strategista suunnittelua.

Toimialakohtaiset strategiat ja kärkihankkeet

Strategiakokonaisuuden valmistelun yhteydessä käynnistettiin myös keskeisten ja kiireellisinä pidettyjen osastrategioiden ja kärkihankkeiden valmistelu. Lisäksi neuvottelukunta käsitteli (24.8.) YTV:n hallituksen kesäkuussa hyväksymää YTV 2014-strategiaa.

Neuvottelukunta käsitteli 1.6. ja 24.8. seudun maankäytön ja asumisen kehittämistä ja hyväksyi 16.11. jatkovalmistelun pohjaksi **yhteiset maankäytön ja asuntopoliitiikan strategiset linjaukset**. Yhteisillä maankäyttöön ja asuntopoliitiikkaan sekä liikenteen infrastruktuuriin liittyvillä toimenpiteillä varmistetaan, että pääkaupunkiseutu vahvistaa asemaansa houkuttelevana kotimaisten ja ulkomaisten yritysten toimintaympäristönä sekä viihtyisänä asuinpaikkana. Maankäytön kehityskuvaa valmisteltaessa linjattiin alustavasti alueen elinvoimaisuutta edistävät kehittämiskäytävät. Kaupunkien kaavoitustoimen yhteistyönä valmistui ensimmäistä kertaa yleiskaavojen yhdistelmäkartta, joka muodostuu Helsingin yleiskaavasta 2002, Espoon pohjoisosien yleiskaavoista sekä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten yleiskaava- ja yleissuunnitelmaehdotuksista.

Seudun kilpailukyvyyn parantamiseen tähtäävistä hankkeista neuvottelukunnassa oli esillä jo ensimmäisessä kokouksessaan kaksi kärkihanketta. **Helsingin seudun innovaatiostrategia**, jota valmistelee Culminatum Ltd Oy, sisällytetään osaksi pääkaupunkiseudun yhteistä strategiaa sen valmistuttua vuonna 2005. Neuvottelukunta hyväksyi myös **seudun kansainvälisen elinkeinomarkkinoinnin periaatteet**, joita on valmisteltu selvitystyönä pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelmahankkeena. Näiden periaatteiden pohjalta käynnistyi seudun yhteisen markkinointiorganisaation valmistelu.

Neuvottelukunta käsitteli myös erikoissairaanhoidon toiminnallista kehittämistä ja omistajaohjauksen parantamista **Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS)** osalta. HUS:ia koskevia asioita käsiteltiin 1.6. ja 24.8. Käsitellyt pohjastivat yhteistä näkemystä HUS:n perussopimuksen muuttamiseksi.

Hyvinvointipalvelujen strategia ja yhteistyö palvelutuotannossa edellyttävät palvelujen yhteiskäytön periaatteista sopimista. Yleistavoitteena on, että kuntalaiset voivat käyttää kaupunkien järjestämiä palveluja kuntarajoista riippumatta. Neuvottelukunta linjasi (16.11.) **palvelujen yhteiskäytön periaatteet**. Palvelujen yhteiskäytön valmistelu käynnistettiin lakisäätöiden palvelujen osalta.

Muut neuvottelukunnassa käsitellyt asiat

Neuvottelukunta käsitteli liikenteeseen liittyviä kysymyksiä kahdessa kokouksessa. Läntisen raideliikenneyhteyden (**Länsimetro**) tilannekatsauksen yhteydessä neuvottelukunta kiirehti 1.6. ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamista. Neuvottelukunta kuuli 16.11. myös tilannekatsauksen pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän (**PLJ 2002**) toteutumisesta.

Neuvottelukunta hyväksyi 24.8. avoimen kannanoton **valtion vuoden 2005 talousarvioesityksen** osalta.

Lisäksi neuvottelukunnan kokouksissa kuultiin lyhyet katsaukset yhteisistä ajan-kohtaisista asioista.

YHTEISTYÖ MUIDEN HELSINGIN SEUDUN KUNTIEN KANSSA

Pääkaupunkiseudun ja KUUMA-kuntien johtavien luottamushenkilöiden kokouksessa 26.10.2004 Järvenpäässä keskusteltiin säännönmukaisen yhteistyön käynnistämisestä ja yhteistyön alasta. Seutuyhteistyöhön päätettiin kutsua myös Sipoon ja Kirkkonummen kunnat.

Helsingin seudun kuntien säännönmukaisesta yhteistyöstä sovittiin Helsingissä 8.12.2004. Yhteistyö käynnistyy vuonna 2005, ja se kattaa maankäytön, asumisen ja liikenteen. Muusta yhteistyöstä päätetään erikseen. Lisäksi seutuyhteistyöhön päätettiin kutsua Hyvinkää ja Vihti.

NEUVOTTELUKUNNAN JÄSENET VUONNA 2004

HELSINKI

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Minerva Krohn
 I varapuheenjohtaja Suvi Rihetniemi
 II varapuheenjohtaja Arto Bryggare
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jussi Pajunen
 I varapuheenjohtaja Rakel Hiltunen
 II varapuheenjohtaja Otto Lehtipuu

VANTAA

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Tapani Mäkinen
 I varapuheenjohtaja Pentti Puoskari
 II varapuheenjohtaja Timo Juurikkala
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Matti Virtanen
 I varapuheenjohtaja Kalevi Helppolainen
 II varapuheenjohtaja Sirpa Pajunen

KAUPUNGINJOHTAJAT

Helsingin kaupunki
 Espoon kaupunki
 Vantaan kaupunki
 Kauniaisten kaupunki

ESPOO

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Margareta Pietikäinen
 I varapuheenjohtaja Eero Akaan-Penttilä
 II varapuheenjohtaja Merva Mikkola
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Ritva Erkama
 I varapuheenjohtaja Karl Koivunen
 II varapuheenjohtaja Eeva Honkanummi

KAUNIAINEN

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Tapani Kahri
 I varapuheenjohtaja Edward Andersson
 II varapuheenjohtaja Hans Åhman
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Finn Berg
 varapuheenjohtaja Maija Manninen

Kaupunginjohtaja Eva-Riitta Siitonen
 Kaupunginjohtaja Marketta Kokkonen
 Kaupunginjohtaja Juhani Paajanen
 Kaupunginjohtaja Torsten Widén

LAAJENNETUN NEUVOTTELUKUNNAN JÄSENET VUONNA 2004

HELSINKI

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Minerva Krohn
 I varapuheenjohtaja Suvi Rihntiemi
 II varapuheenjohtaja Arto Bryggare
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jussi Pajunen
 I varapuheenjohtaja Rakel Hiltunen
 II varapuheenjohtaja Otto Lehtipuu
 puheenjohtaja Pekka Saarnio (Vas.)
 puheenjohtaja Annukka Paasikivi (Kesk.)
 puheenjohtaja Ilmari Helimäki (KD)
 puheenjohtaja Ilkka Hakalehto (Pääk.sit.)
 puheenjohtaja Jan Vapaavuori (Kok.)
 puheenjohtaja Maija Anttila (SDP)
 puheenjohtaja Göran Åhman (SFP)

VANTAA

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Tapani Mäkinen
 I varapuheenjohtaja Pentti Puoskari
 II varapuheenjohtaja Timo Juurikkala
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Matti Virtanen
 I varapuheenjohtaja Kalevi Helppolainen
 II varapuheenjohtaja Sirpa Pajunen
 puheenjohtaja Jari Sainio (SDP)
 puheenjohtaja Heikki Heinimäki (Kok.)
 puheenjohtaja Hanna Valtanen (Vihr.)
 puheenjohtaja Eero Väätäinen (Vas.)
 puheenjohtaja Irja Ansalehto-Salmi (Kesk.)
 puheenjohtaja Gostav Åstrand (SFP)
 puheenjohtaja Pekka Silventoinen (Krist.)
 puheenjohtaja Ensio Laaksonen (Pro Vantaa)

KAUPUNGINJOHTAJAT

Helsingin kaupunki
 Espoon kaupunki
 Vantaan kaupunki
 Kauniaisten kaupunki

ESPOO

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Margareta Pietikäinen
 I varapuheenjohtaja Eero Akaan-Penttilä
 II varapuheenjohtaja Merva Mikkola
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Ritva Erkama
 I varapuheenjohtaja Karl Koivunen
 II varapuheenjohtaja Eeva Honkanummi
 puheenjohtaja Jukka Mäkelä (Kok.)
 puheenjohtaja Markku Sistonen (SDP)
 puheenjohtaja Sirpa Hertell (Vihr.)
 puheenjohtaja Christina Gestrin (SFP)
 puheenjohtaja Yrjö Rossi (Kesk.)
 puheenjohtaja Kari Uotila (Vas.)
 puheenjohtaja Timo Soini (Sit.)
 puheenjohtaja Antero Laukkanen (KD)

KAUNIAINEN

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Tapani Kahri
 I varapuheenjohtaja Edward Andersson
 II varapuheenjohtaja Hans Åhman
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Finn Berg
 varapuheenjohtaja Maija Manninen
 puheenjohtaja Martina Harms-Aalto (RKP)
 puheenjohtaja Pertti Eklund (Kok.)
 puheenjohtaja Paavo Castrén (Pienryhmien yht.)

Kaupunginjohtaja Eva-Riitta Siitonen
 Kaupunginjohtaja Marketta Kokkonen
 Kaupunginjohtaja Juhani Paajanen
 Kaupunginjohtaja Torsten Widén